

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 20ής Απριλίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 2 ΣΕΕ – Αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Κράτος δικαίου – Άρθρο 49 ΣΕΕ – Προσχώρηση στην Ένωση – Μη αποδυνάμωση του επιπέδου προστασίας των αξιών της Ένωσης – Αποτελεσματική δικαστική προστασία – Άρθρο 19 ΣΕΕ – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Πεδίο εφαρμογής – Ανεξαρτησία των δικαστών κράτους μέλους – Διαδικασία διορισμού – Εξουσία του Πρωθυπουργού – Συμμετοχή της Επιτροπής Δικαστικών Διορισμών»

Στην υπόθεση C-896/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (πρώτο τμήμα του πολιτικού δικαστηρίου, δικάζον ως Συνταγματικό Δικαστήριο, Μάλτα) με απόφαση της 25ης Νοεμβρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Δεκεμβρίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

Repubblika

κατά

Il-Prim Ministru,

παρισταμένης της:

WY,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο, A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Βηλαρά, M. Plešič και N. Rizzarra, προέδρους τμήματος, C. Toader, M. Safjan, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, K. Λυκούργο, P. G. Xuereb και L. S. Rossi (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Hogan

γραμματέας: C. Strömholm, διοικητική υπάλληλος

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 27ης Οκτωβρίου 2020,

* Γλώσσα διαδικασίας: η μαλτέζικη.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Repubblika, εκπροσωπούμενη από τους J. Azzopardi, avukat, S. Busuttil, advocate, και T. Comodini Cachia, avukat,
- η Μαλτέζικη Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις V. Buttigieg και A. Buhagiar, επικουρούμενες από τους D. Sarmiento Ramirez-Escudero και V. Ferreres Comella, abogados,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Pochet, M. Jacobs και L. Van den Broeck,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. K. Bulterman και C. S. Schillemans,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna και την S. Żyrek,
- η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Meyer-Seitz, H. Shev, H. Eklinder, R. Shahsavan Eriksson, A. M. Runeskjöld και M. Salborn Hodgson, καθώς και από τους O Simonsson και J. Lundberg,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αρχικώς εκπροσωπούμενη από τους K. Mifsud-Bonnici, P. J. O. Van Nuffel και H. Krämer, καθώς και από την J. Aquilina, και στη συνέχεια από τους K. Mifsud-Bonnici και P. J. O. Van Nuffel, καθώς και από την J. Aquilina,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 17ης Δεκεμβρίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 19 ΣΕΕ και του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο δίκης μεταξύ της Repubblika, μιας ενώσεως η οποία είναι καταχωρισμένη ως νομικό πρόσωπο στη Μάλτα και έχει ως σκοπό την προώθηση της προστασίας της δικαιοσύνης και του κράτους δικαίου στο εν λόγω κράτος μέλος, και του Il-Prim Ministru (Πρωθυπουργού, Μάλτα) ανοιγείσας κατόπιν ασκήσεως λαϊκής αγωγής με αντικείμενο, μεταξύ άλλων, τη συμβατότητα προς το δίκαιο της Ένωσης των διατάξεων του Συντάγματος της Μάλτας (στο εξής: Σύνταγμα) που διέπει τη διαδικασία διορισμού των δικαστών.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Το Σύνταγμα περιλαμβάνει, στο κεφάλαιο VIII, κανόνες σχετικούς με τη δικαστική αρχή, μεταξύ των οποίων και εκείνους που διέπουν τη διαδικασία διορισμού των δικαστών.
- 4 Στο εν λόγω κεφάλαιο VIII, το άρθρο 96 του Συντάγματος προβλέπει τα εξής:

«(1) Οι Imħallfin (δικαστές των ανωτέρων δικαστηρίων) διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ο οποίος ενεργεί κατόπιν προτάσεως του Πρωθυπουργού.

(2) Μπορεί να διορισθεί ως δικαστής στα ανώτερα δικαστήρια μόνον όποιος έχει, επί συνολική χρονική περίοδο τουλάχιστον δώδεκα ετών, είτε ασκήσει δικηγορία στη Μάλτα είτε υπηρετήσει ως δικαστής (στα ιεραρχικά κατώτερα δικαστήρια στη Μάλτα) είτε εν μέρει ασκήσει δικηγορία και εν μέρει υπηρετήσει ως δικαστικός λειτουργός.

(3) Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 4, πριν ο Πρωθυπουργός διατυπώσει τη γνώμη του, σύμφωνα με την παράγραφο 1, όσον αφορά τον διορισμό οποιουδήποτε δικαστή στα ανώτερα δικαστήρια [πλην του *Prim Imħallef* (Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου)], πρέπει να έχει προηγηθεί, εκ μέρους της Επιτροπής Δικαστικών Διορισμών του άρθρου 96Α του Συντάγματος, η αξιολόγηση η οποία προβλέπεται στα στοιχεία c, d ή e της παραγράφου 6 του εν λόγω άρθρου 96Α.

(4) Ανεξαρτήτως των διατάξεων της παραγράφου 3, ο Πρωθυπουργός έχει το δικαίωμα να μη συμμορφωθεί προς το αποτέλεσμα της αναφερόμενης στην παράγραφο 3 αξιολογήσεως:

στην περίπτωση που ο Πρωθυπουργός κάνει χρήση της ευχέρειας που του παρέχει η παρούσα παράγραφος, ο Πρωθυπουργός ή ο *Ministru responsabbli għall-ġustizzja* (Υπουργός Δικαιοσύνης):

- (a) δημοσιεύει, εντός προθεσμίας πέντε ημερών, δήλωση στην *Gazzetta tal-Gvern ta' Malta* [Εφημερίδα της Κυβερνήσεως] με την οποία ανακοινώνει και αιτιολογεί την απόφασή του να κάνει χρήση της εν λόγω ευχέρειας· και
- (b) προβαίνει σε δήλωση ενώπιον της *Kamra tad-Deputati* (Βουλής των Αντιπροσώπων) σχετικά με την ως άνω απόφαση διευκρινίζοντας τους λόγους στους οποίους στηρίχθηκε αυτή, το αργότερο μέχρι τη δεύτερη συνεδρίαση της Βουλής μετά την υποβολή της προτάσεώς του στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας δυνάμει της παραγράφου 1:

Οι διατάξεις της παραγράφου 1 δεν έχουν εφαρμογή στον διορισμό του Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου.»

5 Το άρθρο 96Α του Συντάγματος έχει ως εξής:

«(1) Συστήνεται Επιτροπή Δικαστικών Διορισμών, εφεξής καλούμενη “ΕΔΔ”, η οποία αποτελεί υποεπιτροπή της *Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-ġustizzja* (Επιτροπής για την Οργάνωση της Δικαιοσύνης) που ιδρύεται με το άρθρο 101Α του παρόντος Συντάγματος, αποτελούμενη από τους εξής:

- (a) τον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου·
  - (b) τον *Avukat Ġenerali* (Γενικό Εισαγγελέα)·
  - (c) τον *Awditur Ġenerali* (Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου)·
  - (d) τον *Kummissarju għall-Investigazzjonijiet Amministrattivi* (Επίτροπο Διοικητικών Ερευνών) (Διαμεσολαβητή)· και
  - (e) τον Πρόεδρο του *Kamra tal-Avukati* (δικηγορικού συλλόγου)
- [...].

(2) Πρόεδρος της ΕΔΔ είναι ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου ή, σε περίπτωση απουσίας του, ο δικαστής που τον αναπληρώνει δυνάμει του στοιχείου d της παραγράφου 3.

(3) (a) Δεν μπορεί να διοριστεί ως μέλος της [ΕΔΔ] ή να εξακολουθεί να κατέχει τη θέση αυτή όποιος είναι Υπουργός, Υφυπουργός, μέλος της Βουλής των Αντιπροσώπων, μέλος ή αξιωματούχος τοπικής κυβερνήσεως ή υποψήφιος πολιτικού κόμματος:

[...].

(4) Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, τα μέλη της [ΕΔΔ] ενεργούν κατά την προσωπική τους κρίση και δεν ακολουθούν οδηγίες ούτε υπόκεινται στον έλεγχο οιαδήποτε προσώπου ή αρχής.

[...]

(6) Τα καθήκοντα της [ΕΔΔ] συνίστανται:

(a) στη λήψη και την εξέταση αιτήσεων εκδηλώσεως ενδιαφέροντος προσώπων τα οποία επιθυμούν να διοριστούν ως δικαστές στα ανώτερα δικαστήρια (εκτός από τη θέση του Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου) ή ως δικαστές στα ιεραρχικά κατώτερα δικαστήρια, εκτός από τα πρόσωπα στα οποία έχει εφαρμογή το στοιχείο e·

(b) στη διατήρηση μόνιμου αρχείου των αιτήσεων εκδηλώσεως ενδιαφέροντος που μνημονεύονται στο στοιχείο a και των σχετικών με αυτές πράξεων, το οποίο είναι απόρρητο και στο οποίο έχουν πρόσβαση μόνον τα μέλη της [ΕΔΔ], ο Πρωθυπουργός και ο Υπουργός Δικαιοσύνης·

(c) στη διεξαγωγή συνεντεύξεων και αξιολογήσεων των υποψηφίων για τις προαναφερθείσες θέσεις κατά τον τρόπο που θεωρεί κατάλληλο και στην υποβολή, ενώπιον των δημοσίων αρχών, τυχόν αιτήσεων παροχής πληροφοριών τις οποίες κρίνει ευλόγως απαραίτητες για τον σκοπό αυτό·

(d) στην παροχή γνωμοδοτήσεων στον Πρωθυπουργό μέσω του Υπουργού Δικαιοσύνης σχετικά με την αξιολόγησή της επί της καταλληλότητας και των προσόντων των υποψηφίων προς διορισμό στις προαναφερθείσες θέσεις·

(e) στην παροχή γνωμοδοτήσεων, εφόσον ζητούνται από τον Πρωθυπουργό, σχετικά με την καταλληλότητα και τα προσόντα των προσώπων που ήδη ασκούν καθήκοντα Γενικού Εισαγγελέα, Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, Επιτρόπου Διοικητικών Ερευνών (Διαμεσολαβητή) ή δικαστή στα ιεραρχικά κατώτερα δικαστήρια, εφόσον επιθυμούν να διοριστούν στο δικαστικό σώμα·

(f) στην παροχή συμβουλών σχετικά με διορισμούς σε οποιοδήποτε άλλο δικαστικό αξίωμα ή θέση στα δικαστήρια, την οποία μπορεί να ζητεί οποτεδήποτε ο Υπουργός Δικαιοσύνης:

Η αναφερόμενη στο στοιχείο d αξιολόγηση πραγματοποιείται το αργότερο εντός εξήντα ημερών από τη στιγμή που περιέρχεται στην [ΕΔΔ] η αίτηση εκδηλώσεως ενδιαφέροντος και η αναφερόμενη στα στοιχεία e και f γνώμη παρέχεται το αργότερο εντός 30 ημερών από τη στιγμή που ζητήθηκε, ή εντός άλλων προθεσμιών που τάσσει ο Υπουργός Δικαιοσύνης, με τη σύμφωνη γνώμη της [ΕΔΔ], μέσω δημοσιεύσεως διατάγματος στην *Gazzetta tal-Gvern' Malta*.

(7) Οι διαδικασίες της [ΕΔΔ] είναι εμπιστευτικές και διεξάγονται κεκλεισμένων των θυρών και κανένα μέλος ή γραμματέας της [ΕΔΔ] δεν μπορεί να κληθεί να καταθέσει ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής σε σχέση με έγγραφα που ελήφθησαν από την Επιτροπή ή για οποιοδήποτε ζήτημα εξετάστηκε ή γνωστοποιήθηκε προς την [ΕΔΔ].

(8) Η [ΕΔΔ] καθορίζει η ίδια τη διαδικασία που ακολουθεί και υποχρεούται να δημοσιεύει, με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Δικαιοσύνης, τα κριτήρια στα οποία στηρίζονται οι εκτιμήσεις της.»

6 Το άρθρο 97 του Συντάγματος ορίζει τα εξής:

«(1) Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος άρθρου, οι δικαστές των ανωτέρων δικαστηρίων παύουν να ασκούν τα καθήκοντά τους κατά τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου έτους της ηλικίας τους.

(2) Οι δικαστές των ανωτέρων δικαστηρίων δεν μπορούν να παυθούν από τα καθήκοντά τους παρά μόνον από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατόπιν προτάσεως της Βουλής των Αντιπροσώπων, υποστηριζόμενης από τις ψήφους τουλάχιστον των δύο τρίτων του συνόλου των μελών της για λόγους αποδεδειγμένης αδυναμίας εκτέλεσης των καθηκόντων τους (είτε λόγω σωματικής ή πνευματικής ανικανότητας είτε για οποιονδήποτε άλλο λόγο) ή λόγω αθέμιτης συμπεριφοράς.

(3) Το Κοινοβούλιο μπορεί, διά νόμου, να ρυθμίζει τη διαδικασία υποβολής προτάσεως αποπομπής και τη διαδικασία έρευνας και διεξαγωγής αποδείξεων για την ανικανότητα ή την αθέμιτη συμπεριφορά των δικαστών των ανωτέρων δικαστηρίων δυνάμει των διατάξεων της αμέσως προηγούμενης παραγράφου.»

7 Το άρθρο 100 του Συντάγματος προβλέπει τα εξής:

«(1) Οι δικαστές των ιεραρχικά κατωτέρων δικαστηρίων διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατόπιν προτάσεως του Πρωθυπουργού.

(2) Μπορεί να διορισθεί ή να ασκήσει καθήκοντα ως δικαστής κατώτερου δικαστηρίου μόνον όποιος έχει ασκήσει δικηγορία στη Μάλτα επί συνολικό χρονικό διάστημα τουλάχιστον επτά ετών.

(3) Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου, οι δικαστές των ιεραρχικά κατωτέρων δικαστηρίων παύουν να ασκούν τα καθήκοντά τους κατά τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου έτους της ηλικίας τους.

(4) Οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 97 του παρόντος Συντάγματος εφαρμόζονται στους δικαστές των ιεραρχικά κατωτέρων δικαστηρίων.

(5) Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 6, πριν ο Πρωθυπουργός γνωμοδοτήσει σύμφωνα με την παράγραφο 1 για τον διορισμό δικαστή στα ιεραρχικά κατώτερα δικαστήρια, θα πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση της [ΕΔΔ] που συστάθηκε με το άρθρο 96Α του Συντάγματος, όπως αυτή καθορίζεται στα στοιχεία c, d ή e της παραγράφου 6 του προαναφερθέντος άρθρου 96Α.

(6) Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 5, ο Πρωθυπουργός μπορεί να μη συμμορφωθεί προς το αποτέλεσμα της αξιολογήσεως που αναφέρεται στην παράγραφο 5:

Στην περίπτωση που ο Πρωθυπουργός κάνει χρήση της εξουσίας που του απονέμεται από την παρούσα παράγραφο, ο Πρωθυπουργός ή ο Υπουργός Δικαιοσύνης:

- (a) δημοσιεύουν εντός πέντε ημερών στην *Gazzetta tal-Gvern' Malta* δήλωση της αποφάσεως να κάνουν χρήση της εν λόγω δυνατότητας και αιτιολογούν την απόφαση αυτή· και,
- (b) ανακοινώνουν στη Βουλή των Αντιπροσώπων την εν λόγω απόφασή τους, εξηγώντας τους λόγους στους οποίους αυτή στηρίχθηκε, το αργότερο μέχρι τη δεύτερη συνεδρίαση του σώματος μετά την υποβολή της γνώμης στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, σύμφωνα με την παράγραφο 1.»

8 Το άρθρο 101B, παράγραφος 1, του Συντάγματος ορίζει τα εξής:

«Συστήνεται Συμβούλιο Δικαστών και Ειρηνοδικών [...] το οποίο υπάγεται στην Επιτροπή για την Οργάνωση της Δικαιοσύνης και αποτελείται από τρία μέλη του δικαστικού σώματος τα οποία δεν μετέχουν στη σύνθεση της Επιτροπής για την Οργάνωση της Δικαιοσύνης και εκλέγονται από τους δικαστές και τους ειρηνοδίκες, σύμφωνα με τους εκδιδόμενους από την Επιτροπή για την Οργάνωση της Δικαιοσύνης κανονισμούς ώστε στις πειθαρχικές διαδικασίες εις βάρος ειρηνοδικών, τα δύο από τα τρία μέλη να είναι ειρηνοδίκες, ενώ στις πειθαρχικές διαδικασίες εις βάρος δικαστών, τα δύο από τα τρία μέλη να είναι δικαστές.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 9 Στις 25 Απριλίου 2019, η Repubblica άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 116 του Συντάγματος, αγωγή, χαρακτηριζόμενη ως λαϊκή αγωγή, ζητώντας να αναγνωρισθεί ότι, λόγω του ισχύοντος συστήματος διορισμού των δικαστών, όπως αυτό διέπεται από τα άρθρα 96, 96A και 100 του Συντάγματος, η Δημοκρατία της Μάλτας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει, μεταξύ άλλων, από τις κοινές διατάξεις του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και του άρθρου 47 του Χάρτη. Ζητεί επίσης να κηρυχθεί άκυρος και χωρίς αποτέλεσμα κάθε διορισμός δικαστών στο πλαίσιο του ισχύοντος συστήματος, ο οποίος έγινε κατά τη διάρκεια της δίκης που άνοιξε με την ως άνω λαϊκή αγωγή, και να μη διορισθούν άλλοι δικαστές χωρίς να τηρηθούν οι συστάσεις που περιέχονται στη γνωμοδότηση 940/2018 της ευρωπαϊκής επιτροπής για τη δημοκρατία μέσω του δικαίου (στο εξής: Επιτροπή της Βενετίας), της 17ης Δεκεμβρίου 2018, σχετικά με τις συνταγματικές ρυθμίσεις και τη διάκριση των εξουσιών καθώς και την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και των υπηρεσιών επιβολής του νόμου στη Μάλτα [CDL-AD (2018)028], καθώς και το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη.
- 10 Προς στήριξη του αιτήματός της, η Repubblica υποστηρίζει ότι η διακριτική ευχέρεια του Πρωθυπουργού να προβαίνει στον διορισμό των δικαστών, όπως προκύπτει από τα άρθρα 96, 96 A και 100 του Συντάγματος, εγείρει αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία των δικαστών αυτών. Υπογραμμίζει, συναφώς, ότι ορισμένοι εκ των δικαστών που διορίστηκαν από το 2013 ήσαν ιδιαιτέρως ενεργοί στο *Partit laburista* (Εργατικό Κόμμα), το οποίο βρίσκεται στην κυβέρνηση, ή διορίστηκαν κατά τρόπον ο οποίος δημιουργεί εύλογες υπόνοιες περί επεμβάσεως της εκτελεστικής εξουσίας στη δικαστική εξουσία.

- 11 Η Repubblica διευκρινίζει επίσης ότι βάζει ειδικώς κατά του συνόλου των διορισμών που πραγματοποιήθηκαν στις 25 Απριλίου 2019, ήτοι τους διορισμούς τριών δικαστών κατώτερων δικαστηρίων ως δικαστών ανωτέρων δικαστηρίων και τους διορισμούς τριών νέων δικαστών κατώτερων δικαστηρίων (στο εξής: διορισμοί της 25ης Απριλίου 2019), καθώς και κατά οποιουδήποτε άλλου διορισμού θα μπορούσε να λάβει χώρα μεταγενέστερα. Υποστηρίζει, συναφώς, ότι οι διορισμοί αυτοί έγιναν κατά παράβαση της γνωμοδότησεως 940/2018 της Επιτροπής της Βενετίας, της 17ης Δεκεμβρίου 2018.
- 12 Ο Πρωθυπουργός εκτιμά, αντιθέτως, ότι οι διορισμοί της 25ης Απριλίου 2019 είναι σύμφωνοι με το Σύνταγμα και το δίκαιο της Ένωσης. Δεν υπάρχει καμία διαφορά μεταξύ των διορισμών αυτών και οποιουδήποτε άλλου διορισμού δικαστών που πραγματοποιήθηκε από της ψηφίσεως του Συντάγματος το 1964, εκτός από το γεγονός ότι, σε αντίθεση με τους διορισμούς που πραγματοποιήθηκαν πριν από το 2016, η επάρκεια των υποψηφίων που προσήλθαν το 2019 στα επίμαχα καθήκοντα εξετάσθηκε από την Επιτροπή Δικαστικών Διορισμών του άρθρου 96Α του Συντάγματος. Επομένως, τα επιχειρήματα που προέβαλε η Repubblica αφορούν, στην πραγματικότητα, κάθε διορισμό δικαστή που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι τούδε.
- 13 Κατά τον Πρωθυπουργό, η επίμαχη διαδικασία διορισμού είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και του άρθρου 47 του Χάρτη, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο.
- 14 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η πτυχή που πρέπει να εξετασθεί από το Δικαστήριο, υπό το πρίσμα του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και του άρθρου 47 του Χάρτη, αφορά τη διακριτική ευχέρεια που παρέχουν τα άρθρα 96, 96Α και 100 του Συντάγματος στον Πρωθυπουργό στο πλαίσιο της διαδικασίας διορισμού των δικαστών. Επιπλέον, κατά το αιτούν δικαστήριο, τίθεται το ζήτημα αν η συνταγματική τροποποίηση που επήλθε το 2016 βελτίωσε την επίμαχη διαδικασία.
- 15 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (πρώτο τμήμα του πολιτικού δικαστηρίου, δικάζον ως Συνταγματικό Δικαστήριο, Μάλτα) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
  - «1) Πρέπει να θεωρηθεί ότι το δεύτερο [εδάφιο] του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του [Χάρτη], είτε αυτοτελώς είτε από κοινού, τυγχάνουν εφαρμογής όσον αφορά τη νομική ισχύ των άρθρων 96, 96Α και 100 του Συντάγματος της Μάλτας;
  - 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει να θεωρηθεί ότι η εξουσία που διαθέτει ο Πρωθυπουργός στη διαδικασία διορισμού των δικαστικών λειτουργών στη Μάλτα συνάδει με το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ και με το άρθρο 47 του [Χάρτη], υπό το πρίσμα και του άρθρου 96Α του Συντάγματος, το οποίο τέθηκε σε ισχύ το 2016;
  - 3) Στην περίπτωση που θεωρηθεί ότι η εξουσία του Πρωθυπουργού δεν συνάδει με τις προαναφερθείσες διατάξεις, πρέπει το γεγονός αυτό να ληφθεί υπόψη σε σχέση με τους μελλοντικούς μόνο διορισμούς ή θα πρέπει επίσης να επηρεάσει και τους διορισμούς που πραγματοποιήθηκαν κατά το παρελθόν;»

Η αίτηση εκδίκασης της υποθέσεως με την ταχεία διαδικασία και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 16 Το Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (πρώτο τμήμα του πολιτικού δικαστηρίου, δικάζον ως Συνταγματικό Δικαστήριο, Μάλτα) ζήτησε να εκδικασθεί η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με την ταχεία διαδικασία δυνάμει του άρθρου 105 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.
- 17 Προς στήριξη του αιτήματός του, το αιτούν δικαστήριο υποστήριξε, κατ' ουσίαν, ότι τα ερωτήματα που αποτελούν το αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως έχουν εθνικό ενδιαφέρον, δεδομένου ότι η απάντηση στα ερωτήματα αυτά μπορεί να επηρεάσει την ασφάλεια δικαίου που συνδέεται με τις ήδη εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις από τα διάφορα μαλτέζικα δικαστήρια και από τους διορισθέντες τον Απρίλιο του 2019 δικαστές, καθώς και τις βάσεις και τη συνέχεια του μαλτέζικου δικαιοδοτικού συστήματος. Στα ανωτέρω προστίθεται το γεγονός ότι, στο εγγύς μέλλον, πολλοί δικαστές θα συμπληρώσουν την ηλικία συνταξιοδοτήσεως και ότι, κατά τη διάρκεια της παρούσας διαδικασίας, άνευ αντικατάστασεως των δικαστών αυτών με άλλους, η απορρέουσα από την κατάσταση αυτή πίεση στη δραστηριότητα των δικαστών που παραμένουν εν ενεργεία θα μπορούσε να αποβεί επιζήμια για το θεμελιώδες δικαίωμα για δίκαιη δίκη εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος.
- 18 Το άρθρο 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι, κατόπιν αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου ή, σε εξαιρετική περίπτωση, αυτεπαγγέλτως, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί να αποφασίσει, αφού ακούσει τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής σε ταχεία διαδικασία όταν η φύση της υποθέσεως απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν.
- 19 Πρέπει να υπομνησθεί, συναφώς, ότι η εν λόγω ταχεία διαδικασία αποτελεί δικονομικό μέσο για την αντιμετώπιση εξαιρετικά επείγουσας περιπτώσεως [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, A.B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 48].
- 20 Εξάλλου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι η ταχεία διαδικασία μπορεί να μην εφαρμόζεται όταν ο ευαίσθητος και σύνθετος χαρακτήρας των νομικών ζητημάτων που εγείρει μια υπόθεση συμβιβάζεται δυσχερώς με την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής, ιδίως όταν δεν κρίνεται σκόπιμη η σύντμηση της έγγραφης διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, A.B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 49].
- 21 Εν προκειμένω, στις 19 Δεκεμβρίου 2019, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε, αφού άκουσε τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να απορρίψει το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου περί του οποίου γίνεται λόγος στη σκέψη 16 της παρούσας αποφάσεως.
- 22 Συγκεκριμένα, κατ' αρχάς, το ίδιο το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι η υπόθεση της κύριας δίκης δεν ήταν επείγουσα σε τέτοιον βαθμό ώστε να δικαιολογείται η λήψη προσωρινών μέτρων. Εν συνεχεία, η σημασία των συνεπειών της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση επί του δικαιοδοτικού συστήματος της Μάλτας δεν αποτελεί, αυτή καθαυτήν, λόγο αποδεικνύοντα το επείγον που απαιτείται για να δικαιολογηθεί η εκδίκαση με ταχεία διαδικασία. Τέλος, η υπό κρίση υπόθεση εγείρει ευαίσθητα και περίπλοκα ζητήματα που δικαιολογούν τη μη παρέκκλιση από τους συνήθεις δικονομικούς κανόνες που έχουν εφαρμογή στην προδικαστική παραπομπή.

- 23 Την ίδια ημέρα, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε επίσης την κατά προτεραιότητα εκδίκαση της υπό κρίση υποθέσεως, σύμφωνα με το άρθρο 53, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 24 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 27ης Οκτωβρίου 2020, το Δικαστήριο πληροφορήθηκε ότι τον Ιούλιο του 2020 επήλθαν ορισμένες τροποποιήσεις στο Σύνταγμα κατόπιν συστάσεων σχετικών με το σύστημα των δικαστικών διορισμών, οι οποίες διατυπώθηκαν με τη γνωμοδότηση 940/2018 της Επιτροπής της Βενετίας, της 17ης Δεκεμβρίου 2018, και ότι οι τροποποιήσεις αυτές είχαν αποτελέσει αντικείμενο της γνωμοδότησεως 993/2020 της εν λόγω επιτροπής, της 8ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με τους δέκα νόμους και νομοσχέδια για τη μεταφορά των νομοθετικών προτάσεων που διατυπώθηκαν στη γνωμοδότηση της Επιτροπής της Βενετίας της 17ης Δεκεμβρίου 2018 [CDL-AD (2020)019].

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

- 25 Η Πολωνική Κυβέρνηση φρονεί ότι τα προδικαστικά ερωτήματα είναι απαράδεκτα για δύο λόγους.
- 26 Η εν λόγω κυβέρνηση παρατηρεί, πρώτον, ότι το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε τα ερωτήματά του στο Δικαστήριο προκειμένου να μπορέσει να αποφανθεί επί της συμβατότητας των επίμαχων στην κύρια δίκη διατάξεων του μαλτέζικου δικαίου με το δίκαιο της Ένωσης αναλόγως των απαντήσεων στα ερωτήματα αυτά. Πλην όμως η αρμοδιότητα της εκτιμήσεως, επί τη βάση των άρθρων 258 και 259 ΣΛΕΕ, της συμβατότητας των διατάξεων του εθνικού δικαίου με το δίκαιο της Ένωσης αποκλείεται αποκλειστικώς στο Δικαστήριο, αποκλεισμένων των εθνικών δικαστηρίων, μόνο δε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή ένα κράτος μέλος θα μπορούσαν να κινήσουν διαδικασία βάσει των ως άνω διατάξεων του δικαίου της Ένωσης. Κατά συνέπεια, ένα εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί, άνευ καταστρατηγήσεως της διαδικασίας των άρθρων 258 και 259 ΣΛΕΕ, να κρίνει τη συμβατότητα του εθνικού δικαίου με το δίκαιο της Ένωσης στηριζόμενο στην ερμηνεία του δικαίου αυτού η οποία παρέχεται στο πλαίσιο της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής, δεδομένου ότι το ίδιο το Δικαστήριο θα έκρινε εαυτό αναρμόδιο να προβεί σε τέτοιον έλεγχο συμβατότητας στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διαδικασίας. Επομένως, η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης από το Δικαστήριο στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας δεν μπορεί να θεωρηθεί αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 27 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να ζητήσει από το Δικαστήριο ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και του άρθρου 47 του Χάρτη υπό το πρίσμα των αμφιβολιών που διατηρεί, στο πλαίσιο λαϊκής αγωγής ασκηθείσας ενώπιόν του βάσει του εθνικού δικαίου, όσον αφορά τη συμβατότητα των εθνικών διατάξεων περί της διαδικασίας διορισμού των δικαστών με τις εν λόγω διατάξεις του δικαίου της Ένωσης.
- 28 Ωστόσο, η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αποτελεί ακριβώς διαδικασία άμεσης συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των δικαστηρίων των κρατών μελών. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, η οποία στηρίζεται σε σαφή διάκριση των καθηκόντων μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, κάθε εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου, στο οποίο εναπόκειται να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο

την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο, ενώ το Δικαστήριο είναι αποκλειστικώς αρμόδιο να αποφαινεται επί της ερμηνείας ή του κύρους νομοθετήματος της Ένωσης βάσει των πραγματικών περιστατικών που του επισημαίνονται από το εθνικό δικαστήριο (αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 2017, *Polbud – Wykonawstwo*, C-106/16, EU:C:2017:804, σκέψη 27, και της 30ής Μαΐου 2018, *Dell’Acqua*, C-370/16, EU:C:2018:344, σκέψη 31).

- 29 Συναφώς, η αποστολή του Δικαστηρίου πρέπει να διακρίνεται αναλόγως του αν επιλαμβάνεται αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, όπως εν προκειμένω, ή προσφυγής λόγω παραβάσεως. Πράγματι, ενώ, στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως, το Δικαστήριο οφείλει να εξακριβώσει αν το μέτρο ή η εθνική πρακτική κατά της οποίας βάλλει η Επιτροπή ή κράτος μέλος άλλο από το οικείο κράτος μέλος είναι, γενικώς και χωρίς να απαιτείται να εκκρεμεί σχετική ένδικη διαφορά ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης, η αποστολή του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο προδικαστικής διαδικασίας, είναι, αντιθέτως, να συνδράμει το αιτούν δικαστήριο στην επίλυση της συγκεκριμένης διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του (απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, *Miasto Łowicz και Prokurator Generalny*, C-558/18 και C-563/18, EU:C:2020:234, σκέψη 47).
- 30 Υπενθυμίζεται, ακόμη, ότι, μολονότι δεν απόκειται σε αυτό να αποφανθεί, στο πλαίσιο της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής, επί του συμβατού διατάξεων του εθνικού δικαίου με τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο είναι, αντιθέτως, αρμόδιο να παράσχει στο αιτούν δικαστήριο όλα τα ερμηνευτικά στοιχεία που αφορούν το τελευταίο αυτό δίκαιο και τα οποία μπορούν να του δώσουν τη δυνατότητα να εκτιμήσει τη συμβατότητα αυτή για την εκδίκαση της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί (απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2010, *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C-118/08, EU:C:2010:39, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να προβεί στην εκτίμηση αυτή, υπό το πρίσμα των ερμηνευτικών στοιχείων που παρέχει κατ’ αυτόν τον τρόπο το Δικαστήριο.
- 31 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η μνημονευόμενη στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως ένσταση της Πολωνικής Κυβερνήσεως, κατά την οποία η απάντηση στα ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ θα συνιστούσε καταστρατήγηση των άρθρων 258 και 259 ΣΛΕΕ.
- 32 Δεύτερον, η Πολωνική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, δυνάμει του οποίου τα κράτη μέλη υποχρεούνται να προβλέπουν αποτελεσματικά ένδικα βοηθήματα στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, δεν μεταβάλλει την ουσία της αρχής της δοτής αρμοδιότητας ούτε την έκταση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης. Αντιθέτως, η διάταξη αυτή στηρίζεται στην παραδοχή ότι, ελλείψει αρμοδιότητας της Ένωσης στον τομέα της οργανώσεως του δικαστικού συστήματος, εναπόκειται στα κράτη μέλη να ορίσουν τα αρμόδια δικαστήρια και να προβλέψουν κατάλληλους δικονομικούς κανόνες για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από την έννομη τάξη της Ένωσης. Κατά συνέπεια, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ δεν μπορεί να συναχθεί ειδικός κανόνας για τον διορισμό των δικαστών ή την οργάνωση των εθνικών δικαστηρίων. Το δε άρθρο 47 του Χάρτη δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω. Πράγματι, η *Repubblika* άσκησε λαϊκή αγωγή, αλλά δεν επικαλείται δικαίωμα αντλούμενο από το δίκαιο της Ένωσης. Επομένως, εν προκειμένω, δεν υφίσταται «εφαρμογή» του δικαίου της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη.

- 33 Συναφώς, αρκεί η επισήμανση ότι οι ως άνω ενστάσεις της Πολωνικής Κυβερνήσεως αφορούν κατ' ουσίαν το ίδιο το περιεχόμενο του δικαίου της Ένωσης και, ειδικότερα, του άρθρου 19 ΣΕΕ και του άρθρου 47 του Χάρτη και, ως εκ τούτου, την ερμηνεία των διατάξεων αυτών. Επομένως, τα επιχειρήματα αυτά, τα οποία αφορούν την ουσία των υποβληθέντων ερωτημάτων, δεν μπορούν, ως εκ της φύσεώς τους, να συνεπάγονται το απαράδεκτο των συγκεκριμένων ερωτημάτων [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 80].
- 34 Συνεπώς, τα προδικαστικά ερωτήματα είναι παραδεκτά.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 35 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη μπορούν να εφαρμοσθούν σε υπόθεση στην οποία εθνικό δικαστήριο επιλαμβάνεται προβλεπόμενου από το εθνικό δίκαιο μέσου ένδικης προστασίας με το οποίο ζητείται να αποφανθεί το εν λόγω δικαστήριο επί της συμβατότητας προς το δίκαιο της Ένωσης των εθνικών διατάξεων που διέπουν τη διαδικασία διορισμού των δικαστών του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει το συγκεκριμένο δικαστήριο.
- 36 Όσον αφορά, αφενός, το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, υπενθυμίζεται ότι η διάταξη αυτή αφορά τους «τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», ανεξαρτήτως της περιπτώσεως κατά την οποία τα κράτη μέλη θέτουν σε εφαρμογή το δίκαιο αυτό, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη [αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 29, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 111 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 37 Ως εκ τούτου, δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, κάθε κράτος μέλος οφείλει, μεταξύ άλλων, να διασφαλίζει ότι τα όργανα τα οποία εντάσσονται, ως «δικαστήρια», υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης, στο εθνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και τα οποία, ως εκ τούτου, δύνανται να αποφαίνονται, υπό την ιδιότητα αυτή, επί της εφαρμογής ή της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης πληρούν τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 112 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 38 Συναφώς, δεν αμφισβητείται ότι οι Μαλτέζοι δικαστές ενδέχεται να κληθούν να αποφανθούν επί ζητημάτων αποτόμων της εφαρμογής ή της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης και ότι εντάσσονται, ως «δικαστήρια», κατά την έννοια του δικαίου αυτού, στο μαλτέζικο σύστημα ενδίκων βοηθημάτων στους «τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, με αποτέλεσμα τα δικαστήρια αυτά να πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 114 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 39 Εξάλλου, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και από τις σκέψεις 9 έως 11 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο έχει επιληφθεί αγωγής προβλεπόμενης από το εθνικό δίκαιο, με την οποία η Repubblica αμφισβητεί τη συμβατότητα των διατάξεων περί της διαδικασίας διορισμού των Μαλτέζων δικαστών, μεταξύ άλλων, προς τις απαιτήσεις

ανεξαρτησίας του δικαστικού συστήματος των κρατών μελών που θέτει το δίκαιο της Ένωσης. Πάντως, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ δύναται να εφαρμοσθεί στο πλαίσιο ένδικου βοηθήματος σκοπούμενος να αμφισβητήσει τη συμβατότητα προς το δίκαιο της Ένωσης των διατάξεων του εθνικού δικαίου οι οποίες φέρονται να μπορούν να θίξουν την ανεξαρτησία των δικαστών (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψεις 11 έως 13 και 46 έως 52).

- 40 Όσον αφορά, αφετέρου, το άρθρο 47 του Χάρτη, υπενθυμίζεται ότι η διάταξη αυτή, η οποία αποτελεί επιβεβαίωση της αρχής της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, κατοχυρώνει, υπέρ παντός προσώπου του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου [αποφάσεις της 27ης Ιουνίου 2013, *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, σκέψη 59, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 87 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 41 Επομένως, η αναγνώριση του δικαιώματος αυτού σε συγκεκριμένη περίπτωση προϋποθέτει, όπως προκύπτει από το άρθρο 47, πρώτο εδάφιο, του Χάρτη, ότι το πρόσωπο που το επικαλείται προβάλλει δικαιώματα ή ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης [αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2020, *Λουξεμβουργιανό Δημόσιο (Δικαίωμα προσφυγής κατά αιτήσεως παροχής πληροφοριών σε φορολογικά θέματα)*, C-245/19 και C-246/19, EU:C:2020:795, σκέψη 55, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 88].
- 42 Πάντως, από τις πληροφορίες που περιέχονται στην απόφαση περί παραπομπής δεν προκύπτει ότι, στη διαφορά της κύριας δίκης, η *Repubblika* επικαλείται δικαίωμα το οποίο έχει βάσει διατάξεως του δικαίου της Ένωσης. Πράγματι, στην εν λόγω διαφορά, τίθεται υπό αμφισβήτηση η συμβατότητα προς το δίκαιο της Ένωσης των συνταγματικών διατάξεων που διέπουν τον διορισμό των δικαστών.
- 43 Βεβαίως, η *Repubblika* αμφισβητεί επίσης τη νομιμότητα των διορισμών της 25ης Απριλίου 2019 καθώς και κάθε ενδεχόμενου μεταγενέστερου διορισμού ο οποίος δεν συνάδει προς τις συστάσεις της γνωμοδοτήσεως 940/2018 της Επιτροπής της Βενετίας της 17ης Δεκεμβρίου 2018, καθώς και προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη. Εντούτοις, η σχετική αμφισβήτηση της *Repubblika* στηρίζεται μόνο στην προβαλλόμενη αντίθεση προς το δίκαιο της Ένωσης των εν λόγω συνταγματικών διατάξεων, βάσει των οποίων αποφασίστηκαν οι διορισμοί αυτοί, χωρίς η *Repubblika* να προβάλλει οποιαδήποτε οφειλόμενη στους διορισμούς αυτούς προσβολή δικαιώματος που αντλεί από διάταξη του δικαίου της Ένωσης.
- 44 Υπό τις συνθήκες αυτές, σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, το άρθρο 47 του Χάρτη δεν έχει, αυτό καθεαυτό, εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης.
- 45 Τούτου δοθέντος, δεδομένου ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ επιβάλλει σε όλα τα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται, στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, αποτελεσματική δικαστική προστασία, κατά την έννοια ιδίως του άρθρου 47 του Χάρτη, η τελευταία αυτή διάταξη πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη για την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ [αποφάσεις της 14ης Ιουνίου 2017, *Online Games* κ.λπ., C-685/15, EU:C:2017:452, σκέψη 54, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 143 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 46 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ μπορεί να εφαρμοσθεί σε υπόθεση στην οποία εθνικό δικαστήριο επιλαμβάνεται προβλεπόμενου από το εθνικό δίκαιο μέσου ένδικης προστασίας με το οποίο ζητείται να αποφανθεί το δικαστήριο αυτό επί της συμβατότητας προς το δίκαιο της Ένωσης εθνικών διατάξεων που διέπουν τη διαδικασία διορισμού των δικαστών του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει το εν λόγω δικαστήριο. Για την ερμηνεία της ως άνω διατάξεως, πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη το άρθρο 47 του Χάρτη.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 47 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν, κατ' ορθή ερμηνεία, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ αντιτίθεται σε εθνικές διατάξεις οι οποίες παρέχουν στον Πρωθυπουργό του οικείου κράτους μέλους αποφασιστική εξουσία κατά τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, προβλέποντας συγχρόνως την παρέμβαση, στη διαδικασία αυτή, οργάνου επιφορτισμένου, μεταξύ άλλων, με την αξιολόγηση των υποψηφίων για τη θέση του δικαστή και την παροχή γνώμης στον εν λόγω Πρωθυπουργό.
- 48 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, μολονότι η οργάνωση της δικαιοσύνης εντός των κρατών μελών εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, εντούτοις, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης. Τούτο μπορεί να ισχύει, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση εθνικών κανόνων σχετικών με την έκδοση αποφάσεων περί διορισμού των δικαστών [πρβλ. απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία καθώς και σκέψη 79].
- 49 Το άρθρο 19 ΣΕΕ αναθέτει στα εθνικά δικαστήρια και στο Δικαστήριο τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης στο σύνολο των κρατών μελών και της ένδικης προστασίας των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο αυτό [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 108].
- 50 Στο πλαίσιο αυτό, και όπως προβλέπει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, εναπόκειται στα κράτη μέλη να προβλέψουν σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και μέσων καθώς και διαδικασιών δυνάμενων να διασφαλίσουν τον αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, καθώς και να διασφαλίζουν ότι τα δικαστήρια που εντάσσονται στο σύστημα αυτό και τα οποία μπορούν να αποφαινούνται επί της εφαρμογής ή της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης πληρούν τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψεις 109 και 112 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 51 Η ανεξαρτησία των δικαστών των κρατών μελών έχει, για διάφορους λόγους, θεμελιώδη σημασία για την έννομη τάξη της Ένωσης (απόφαση της 9ης Ιουλίου 2020, Land Hessen, C-272/19, EU:C:2020:535, σκέψη 45). Είναι ουσιώδους σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος δικαστικής συνεργασίας το οποίο συνιστά ο μηχανισμός προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, καθόσον ο μηχανισμός αυτός δύναται να ενεργοποιηθεί μόνον από επιφορτισμένο με την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης όργανο το οποίο ανταποκρίνεται, μεταξύ άλλων, στο προαναφερθέν κριτήριο της ανεξαρτησίας (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Εξάλλου, η απαίτηση αυτή περί ανεξαρτησίας των

δικαιοδοτικών οργάνων, η οποία είναι άμεσα συνυφασμένη με την αποστολή του δικαστή, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του προβλεπόμενου στο άρθρο 47 του Χάρτη θεμελιώδους δικαιώματος σε αποτελεσματική δικαστική προστασία και σε δίκαιη δίκη, το οποίο είναι κεφαλαιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της προστασίας του συνόλου των δικαιωμάτων των οποίων απολαύουν οι πολίτες βάσει του δικαίου της Ένωσης και για την προάσπιση των κοινών αξιών των κρατών μελών οι οποίες μνημονεύονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, ιδίως δε της αξίας του κράτους δικαίου [πρβλ. αποφάσεις της 26ης Μαρτίου 2020, Επανεξέταση Simpson κατά Συμβουλίου και ΗG κατά Επιτροπής, C-542/18 RX-II και C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, σκέψεις 70 και 71, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 116 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 52 Επομένως, ενώ το άρθρο 47 του Χάρτη συμβάλλει στον σεβασμό του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας κάθε πολίτη ο οποίος επικαλείται, σε συγκεκριμένη περίπτωση, δικαίωμα που αντλεί από το δίκαιο της Ένωσης, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ σκοπεί να διασφαλίσει ότι το σύστημα ένδικης προστασίας που έχει θεσπίσει κάθε κράτος μέλος εγγυάται την αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.
- 53 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας που απαιτούνται δυνάμει του δικαίου της Ένωσης απαιτούν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του οργάνου, τον διορισμό των μελών του, τη διάρκεια της θητείας τους, καθώς και τους λόγους εξαιρέσεως και παύσεως των μελών του, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς το ανεπηρέαστο του εν λόγω οργάνου από εξωγενή στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντικρουόμενων συμφερόντων [αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, σκέψη 53, της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 66, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 117 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 54 Σύμφωνα με την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών που χαρακτηρίζει τη λειτουργία ενός κράτους δικαίου, η ανεξαρτησία των δικαστηρίων πρέπει ιδίως να διασφαλίζεται έναντι της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας [αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α.Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψη 124, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 118].
- 55 Συναφώς, επιβάλλεται οι δικαστές να προφυλάσσονται από εξωγενείς παρεμβάσεις ή πιέσεις δυνάμενες να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία τους. Οι κανόνες που μνημονεύονται στη σκέψη 53 της παρούσας αποφάσεως πρέπει, ειδικότερα, να καθιστούν δυνατόν να αποκλεισθεί όχι μόνον οποιαδήποτε άμεση άσκηση επιρροής, υπό τη μορφή εντολών, αλλά και πιο έμμεσες μορφές ασκήσεως επιρροής δυνάμενες να κατευθύνουν τις αποφάσεις των οικείων δικαστών [αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψη 112, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 119].

- 56 Ειδικότερα, όσον αφορά τις συνθήκες διορισμού των δικαστών, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι απλώς και μόνον ο διορισμός των οικείων δικαστών από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κράτους μέλους δεν δύναται να δημιουργήσει εξάρτησή τους από αυτόν ούτε να προκαλέσει αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία τους, εφόσον, κατόπιν του διορισμού τους, οι ενδιαφερόμενοι δεν υπόκεινται σε καμία πίεση και δεν δέχονται εντολές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους [αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α.Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψη 133, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 122].
- 57 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει επίσης επισημάνει ότι εξακολουθεί να είναι αναγκαίο να διασφαλισθεί ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις και οι όροι της διαδικασίας για την έκδοση των ως άνω αποφάσεων περί διορισμού δεν θα μπορούν να προκαλέσουν στους πολίτες, μετά τον διορισμό των ενδιαφερομένων, εύλογες αμφιβολίες ως προς το ανεπηρέαστο των οικείων δικαστών από εξωτερικά στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων, καθώς και ότι, προς τούτο, επιβάλλεται, ιδίως, οι εν λόγω προϋποθέσεις και όροι να έχουν καθορισθεί κατά τέτοιον τρόπο ώστε να πληρούν τις απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως [αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α.Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψεις 134 και 135, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 123].
- 58 Εν προκειμένω, οι αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου σε σχέση με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ αφορούν, κατ' ουσίαν, τις εθνικές διατάξεις που παρέχουν στον Πρωθυπουργό του οικείου κράτους μέλους αποφασιστική αρμοδιότητα στη διαδικασία διορισμού των δικαστών, προβλέποντας συγχρόνως την παρέμβαση, στη διαδικασία αυτή, οργάνου επιφορτισμένου, μεταξύ άλλων, με την αξιολόγηση των υποψηφίων για την πλήρωση θέσεων δικαστών και την παροχή γνώμης στον Πρωθυπουργό.
- 59 Συναφώς, επισημαίνεται, πρώτον, ότι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο, οι συνταγματικές διατάξεις σχετικά με τον διορισμό των δικαστών παρέμειναν αμετάβλητες από της θεσπίσεώς τους το 1964 μέχρι την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2016, με το οποίο συνεστήθη η Επιτροπή Δικαστικών Διορισμών του άρθρου 96Α του Συντάγματος. Πριν από την αναθεώρηση αυτή, η εξουσία του Πρωθυπουργού περιοριζόταν μόνον από την απαίτηση να πληρούν οι υποψήφιοι για θέση δικαστή τις προβλεπόμενες από το Σύνταγμα προϋποθέσεις προκειμένου να μπορούν να διεκδικήσουν τη συγκεκριμένη θέση.
- 60 Επομένως, η Δημοκρατία της Μάλτας προσχώρησε στην Ένωση βάσει του άρθρου 49 ΣΕΕ ακριβώς επί τη βάση των διατάξεων του Συντάγματος που ίσχυαν πριν από την εν λόγω αναθεώρηση.
- 61 Πάντως, το εν λόγω άρθρο 49, το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα κάθε ευρωπαϊκού κράτους να ζητήσει να γίνει μέλος της Ένωσης, διευκρινίζει ότι η Ένωση περιλαμβάνει κράτη που προσχώρησαν ελευθέρως και οικειοθελώς στις κοινές αξίες οι οποίες μνημονεύονται πλέον στο άρθρο 2 ΣΕΕ, τα οποία σέβονται τις αξίες αυτές και αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τις προωθήσουν.

- 62 Ειδικότερα, από το άρθρο 2 ΣΕΕ προκύπτει ότι η Ένωση βασίζεται σε αξίες, όπως το κράτος δικαίου, οι οποίες είναι κοινές στα κράτη μέλη σε μια κοινωνία η οποία χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, από τη δικαιοσύνη. Επισημαίνεται, συναφώς, ότι η αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών και, ιδίως, μεταξύ των δικαστηρίων τους εδράζεται στη θεμελιώδη παραδοχή ότι τα κράτη μέλη αποδέχονται από κοινού μια σειρά κοινών αξιών επί των οποίων στηρίζεται η Ένωση, όπως διευκρινίζει το ως άνω άρθρο [πρβλ. γνωμοδότηση 2/13 (Προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ), της 18ης Δεκεμβρίου 2014, EU:C:2014:2454, σημείο 168, και απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 30].
- 63 Επομένως, ο σεβασμός από κράτος μέλος των αξιών που κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση όλων των δικαιωμάτων που απορρέουν από την εφαρμογή των Συνθηκών στο εν λόγω κράτος μέλος. Επομένως, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να τροποποιήσει τη νομοθεσία του κατά τρόπο που να επιφέρει αποδυνάμωση της προστασίας της αξίας του κράτους δικαίου, η οποία συγκεκριμενοποιείται, μεταξύ άλλων, με το άρθρο 19 ΣΕΕ [πρβλ. απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 108].
- 64 Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να μεριμνούν ώστε να αποτρέπεται οποιασδήποτε μορφής αποδυνάμωση, υπό το πρίσμα της συγκεκριμένης αξίας, της νομοθεσίας τους στον τομέα της οργανώσεως της δικαιοσύνης, απέχοντας από τη θέσπιση κανόνων δυνάμενων να θίξουν την ανεξαρτησία των δικαστών [βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2020, Openbaar Ministerie (Ανεξαρτησία της δικαστικής αρχής εκδόσεως του εντάλματος), C-354/20 PPU και C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, σκέψη 40].
- 65 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει κρίνει, κατ' ουσίαν, ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ αντιτίθεται σε εθνικές διατάξεις σχετικές με την οργάνωση της δικαιοσύνης δυνάμενες να αποδυναμώσουν, εντός του οικείου κράτους μέλους, την προστασία της αξίας του κράτους δικαίου, ιδίως δε των εγγυήσεων ανεξαρτησίας των δικαστών [πρβλ. αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α.Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153].
- 66 Αντιθέτως, η παρέμβαση, στο πλαίσιο διαδικασίας διορισμού δικαστών, ενός οργάνου όπως η Επιτροπή Δικαστικών Διορισμών, η οποία συνεστήθη, επ' ευκαιρία της αναθεωρήσεως του Συντάγματος το 2016, με το άρθρο 96Α του Συντάγματος αυτού μπορεί, κατ' αρχήν, να συμβάλει στο να καταστεί περισσότερο αντικειμενική η διαδικασία αυτή, οριοθετώντας το περιθώριο χειρισμών που διαθέτει ο Πρωθυπουργός κατά την άσκηση της αρμοδιότητας που του έχει ανατεθεί στον τομέα αυτόν. Επιπλέον, ένα τέτοιο όργανο πρέπει να είναι και το ίδιο επαρκώς ανεξάρτητο από τη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία και από την αρχή προς την οποία καλείται να γνωμοδοτήσει σχετικά με την αξιολόγηση των υποψηφίων για την πλήρωση της θέσεως δικαστή [βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α.Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψεις 137 και 138, και της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψεις 124 και 125].
- 67 Εν προκειμένω, μια σειρά κανόνων στους οποίους αναφέρθηκε το αιτούν δικαστήριο είναι ικανές να διασφαλίσουν την ανεξαρτησία της Επιτροπής Δικαστικών Διορισμών από τη νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία. Το ίδιο ισχύει για τους κανόνες του άρθρου 96Α, παράγραφοι 1 έως 3,

του Συντάγματος σχετικά με τη σύνθεση της επιτροπής αυτής καθώς και με την απαγόρευση συμμετοχής πολιτικών προσώπων στη σύνθεσή της, για την υποχρέωση που επιβάλλει στα μέλη της εν λόγω επιτροπής το άρθρο 96Α, παράγραφος 4, του Συντάγματος να ενεργούν με πλήρη αυτονομία και χωρίς να υπόκεινται σε εντολές ή έλεγχο οποιουδήποτε άλλου προσώπου ή αρχής, καθώς και για την υποχρέωση της συγκεκριμένης επιτροπής να δημοσιεύει, με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Δικαιοσύνης, τα κριτήρια επί των οποίων στηρίζει τις εκτιμήσεις της, όπερ άλλωστε και εγένετο, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 91 των προτάσεών του.

- 68 Εξάλλου, στην υπό κρίση υπόθεση, το αιτούν δικαστήριο δεν εξέφρασε αμφιβολίες ως προς συνθήκες διορισμού των μελών της Επιτροπής Δικαστικών Διορισμών η οποία συνεστήθη βάσει του άρθρου 96Α του Συντάγματος ή ως προς τον τρόπο με τον οποίο το εν λόγω όργανο εκπληρώνει στην πράξη την αποστολή του.
- 69 Επομένως, ο θεσμός της Επιτροπής Δικαστικών Διορισμών που συνεστήθη βάσει του άρθρου 96Α του Συντάγματος ενισχύει τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των δικαστών.
- 70 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι, όπως τονίζει, μεταξύ άλλων, η Επιτροπή, μολονότι ο Πρωθυπουργός διαθέτει, σύμφωνα με τις επίμαχες στην κύρια δίκη εθνικές διατάξεις, ορισμένη εξουσία κατά τον διορισμό των δικαστών, γεγονός παραμένει ότι η άσκηση της εξουσίας αυτής οριοθετείται από τις προϋποθέσεις επαγγελματικής πείρας που πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι για τις θέσεις δικαστών, οι δε προϋποθέσεις αυτές προβλέπονται στο άρθρο 96, παράγραφος 2, και στο άρθρο 100, παράγραφος 2, του Συντάγματος.
- 71 Εξάλλου, μολονότι είναι αληθές ότι ο Πρωθυπουργός μπορεί να αποφασίσει να υποβάλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας πρόταση για τον διορισμό υποψηφίου μη προταθέντος από την Επιτροπή Δικαστικών Διορισμών του άρθρου 96Α του Συντάγματος, εντούτοις υποχρεούται στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 96, παράγραφος 4, και το άρθρο 100, παράγραφος 6, του Συντάγματος, να γνωστοποιήσει τους λόγους της αποφάσεώς τους αυτής στη Βουλή των Αντιπροσώπων καθώς και, πλην της περιπτώσεως του διορισμού του Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στους πολίτες, μέσω δηλώσεως που δημοσιεύεται στην *Gazzetta tal-Gvern ta' Malta*. Πάντως, στο μέτρο που ο Πρωθυπουργός ασκεί την εξουσία αυτή μόνον κατ' εξαίρεση και τηρεί αυστηρώς στην πράξη την υποχρέωση αιτιολογήσεως, η εξουσία αυτή δεν είναι ικανή να εγείρει εύλογες αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία των υποψηφίων οι οποίοι επελέγησαν.
- 72 Λαμβανομένων υπόψη όλων αυτών των στοιχείων, δεν προκύπτει ότι οι επίμαχες στην κύρια δίκη εθνικές διατάξεις σχετικά με τον διορισμό των δικαστών είναι, αυτές καθεαυτές, ικανές να δημιουργήσουν εύλογες αμφιβολίες στους πολίτες όσον αφορά το ανεπηρέαστο των διοριζόμενων δικαστών από εξωγενή στοιχεία, ιδίως από άμεση ή έμμεση άσκηση επιρροής εκ μέρους της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας, και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων και δεν προκύπτει, ως εκ τούτου, ότι οι εν λόγω διατάξεις δύνανται να έχουν ως αποτέλεσμα να μη δίδουν οι συγκεκριμένοι δικαστές την εντύπωση ανεξαρτησίας ή αμεροληψίας, στοιχείο που μπορεί να θίξει την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέει η δικαιοσύνη στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου.
- 73 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ δεν αντιτίθεται σε εθνικές διατάξεις οι οποίες παρέχουν στον Πρωθυπουργό του οικείου κράτους μέλους αποφασιστική εξουσία κατά τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, προβλέποντας συγχρόνως

την παρέμβαση, στη διαδικασία αυτή, ενός ανεξάρτητου οργάνου επιφορτισμένου, μεταξύ άλλων, με την αξιολόγηση των υποψηφίων για την πλήρωση θέσεως δικαστή και την παροχή γνώμης στον εν λόγω Πρωθυπουργό.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 74 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο δεύτερο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 75 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ μπορεί να εφαρμοσθεί σε υπόθεση στην οποία εθνικό δικαστήριο επιλαμβάνεται προβλεπόμενου από το εθνικό δίκαιο μέσου ένδικης προστασίας με το οποίο ζητείται να αποφανθεί το δικαστήριο αυτό επί της συμβατότητας προς το δίκαιο της Ένωσης εθνικών διατάξεων που διέπουν τη διαδικασία διορισμού των δικαστών του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει το εν λόγω δικαστήριο. Για την ερμηνεία της ως άνω διατάξεως, πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη το άρθρο 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 2) Το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ δεν αντιτίθεται σε εθνικές διατάξεις οι οποίες παρέχουν στον Πρωθυπουργό του οικείου κράτους μέλους αποφασιστική εξουσία κατά τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, προβλέποντας συγχρόνως την παρέμβαση, στη διαδικασία αυτή, ενός ανεξάρτητου οργάνου επιφορτισμένου, μεταξύ άλλων, με την αξιολόγηση των υποψηφίων για την πλήρωση θέσεως δικαστή και την παροχή γνώμης στον εν λόγω Πρωθυπουργό.

(υπογραφές)